

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
po pošti prejemana ali v Gorici na dom
posiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri oglasilih in tako tudi pri „po-
stanih“ se plačuje za navadno tistop
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večja črka po prostoru.

SOČA



Postreženo se dobivajo po
8 kr. v tobožnici na Starem trgu
in v Nufski ulici in v prodajalnici G.
Likarja v Semeniških ulicah h. št. 10.

Dopisi naj se pošiljajo vredništvu,
naročnina pa opravniku „Soča“, d. g.
Andreju Tabaj-u Via Canonica N. 3 v
št. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Dolavcem
in drugim nepravičnim se naročnina
sníša, ako se oglase pri opravištvu.

BOJ IN ZMAGA BREZ ZAVEZNIKOV.

Dva dogodka napolnjujeta danes srca vseh ka-
toličancev z najlepšimi nadami za prihodnost. Eden
se je dovršil na Nemškem, drugi v Avstriji.

Začnimo v domači hiši. Pretekli teden nas je
razveselila novica iz Dunaja, da so trije škofje v komi-
siji, ki je imela pretresati znani šolaki predlog nauč-
nega ministra, izročili v imenu vseh avstrijskih ško-
fov vladi izjavo, v kateri zahtevajo za katoličane
ljudsko šolo na katoliški podlagi. Dosledno pa pov-
darjajo v izjavi, da se morajo tudi ljudski učitelji
izobraževati na katoliških pripravnicah. Ta zah-
teva je pač naravna, kakor je res, da so šole, da je
vzgoja taka, kakršni so učitelji; učitelji so pa spet
taki, kakor si jih odgojimo.

Beseda škofvska je kratka in mirna, a stvar
na in odločna, tako da ne bo mogel nihče več dvo-
miti, kaj zahtevamo katoličani od države. Katoličani
— ker za škofi in s škofi stoji verno ljudstvo; tega
glas se odmeva v škofovski izjavi. To je neopostav-
niš, najnaravniji, a tudi najzadnji način, po kate-
rem more katoliško ljudstvo izraziti svoje želje, svo-
je zahteve. Rečemo še enkrat — naj si pač zapom-
nijo liberalci — kjer so avstrijski škofje, tam so
avstrijski narodi, z njimi in za njimi bodo potegnili,
in videlo se bo potem, kdo je močnejši, kdo ima za-
slombo v ljudstvu.

Ne smemo pa katoličani pred časom se rado-
vati; škofvska izjava sama nam ni še priborila ni-
česar. Mi sicer prisojamo visoki vladi toliko previd-
nosti, da se bo ozirala na izjavo viših cerkvenih kne-
zov. Vender stvar pride prej ali kasneje pred ljudske
zastopnike, od teh bo odvisna njena rešitev. Nadalje:
z ljudsko šolo ne bo še končan šolski boj. Ravno
tisto sveto, nedotakljivo, naravno in zgodovinsko pra-
vico imamo katoličani do katoliških sredstev in viših
šol. S vprašanjem o ljudski šoli stojimo še le pri
prvem početku. Boj za srednje in višje šolstvo je v
prihodnosti neizogiben. Pa tudi tega boja izid bo
odvisen od naših zastopnikov.

A ravno to je za nas nov, resen opomin: ka-
toličani, pripravljajmo se vestno na volitve svojih

zastopnikov. Kdor se ne zaveže sveto in slovesno,
da ne pojde v ogenj za katoliško šolo, od najnižje
do najvišje, ta ni, ne sme biti naš mož. Vlada sama,
dasi bi imela najrešnejšo voljo, bi nam ne mogla
pomagati, ako mi ne podpiramo od zdalej zahteve
svojih škofov. Verno ljudstvo, v edinosti, v zvezi s
škofi, je bilo vedno velemoč, katera se ne da dolgo
prezirati: velemoč, katera si vkroti vse nasprotno
sile.

V boji za šolo nam gre za vero, nam gre za
Avstrijo, Slovence pa še posebej — gre za ožjo
domovino, za njih jezik in narodnost. Revolucija se
je zarotila proti Avstriji; revolucija dobiva pa svojo
moralno moč, katera oživila in giblje veliko druhal
iz razumnih, ki se je odtujilo krščanskim načelom
in cerkvi na brezveraki šoli. Brezverako razumnstvo,
kakršno imamo večinoma v Avstriji, je kvas, ki
mora prej ali kasneje narode popolnoma zastrupiti
in Avstrijo raznesti.

Druga vosela vest nam je došla iz Nemčije.
Vše več let obdružuje svet nevpočljivi pogum in
vstrajnost nemških katoličanov. Odkar je železni
kancler zavijtil nad njimi bič znanega „kulturkampa“,
se je katoliška stranka le še bolj strdila in vjekle-
nila; in zdaj stoji ne le pred Nemčijo, ampak pred
vsem svetom kot vzor katoliške edinosti, katere ne
more striti nobena sila.

Kaj je vender moč katoliške ideje! Mej tem,
ko si jo Bismarck na najraznišje načine stvarjal ve-
čino v državnem zboru, ko si je s prigovarjenjem, z
žuganjem pokoril razne stranke ter omahoval zdej
na desno, zdaj na levo — brez stalnih, trdnih načel,
katera edina dajejo politiki vstrajen uspeh, je nemški
centrum pod vodstvom Windhorstovim od početka
stal neomahljiv na katoliških tleh, ne da bi zatajil
niti pičice katoliških načel; spojen v katoliški ideji
je prebil ogenj krutega preganjanja, vóvrščeval se in
vkrepljal od leta do leta — in zdaj imajo zedinjeni
katoličani v rokah osodo nemške politike. Cesarški
prestol, državni red išče rešilne pomoči pri kato-
liškem centru.

Na stare dni je moral Bismarck priti k spoz-

nanju, kako malo hranljivega življa ima v sebi kr-
ščanstvo, ki se je ločilo od katoliške cerkve, kako
puhlo, mršavo je vse, kar prodaja nemški racijona-
lizem v blestečih frazah za absolutno resnico.

Bismarck je pred dnevi obiskal Windhorsta, in
z njim pogovarjal se dve uri. O čem, vé celi svet.
Protestanska Nemčija se vklanja katoliški edinosti.
Ideja katoliška zmaga, se poveljuje... Podpora
katoliškega centra bo morala cesarska Nemčija do-
bro plačati — saj je bogata; odškodnina bo pa
obstala v tem, da bo moral striti katoliški cer-
kvi zadnje sponse, v katero jo je vklenila za časa
sreče in slave. In v novem svitu bomo videli
bliščati katoliško cerkev na Nemškem. A zmaga
nemških katoličanov bo dobrodejno vplivala tudi na
katoličane celega sveta. In kaj, ko bi Windhorsta,
kateremu gori srce ne le za nemško domovino, am-
pak nič manj tudi za Rim in papeža, ko bi mu
padlo v glavo vše spet stakniti — rimsko vprašanje?

Mi pa učimo se od nemških junakov, bratov po
veri in duhu. Ne sicer, da bi hoteli kar slepo vse
posnemati, kar vidimo pri njih. Nikakor; razmere, v
katerih se nahajajo oni, so različne od naših. Avstrija
se je razvila na drugi podlagi nego Nemčija, zgodo-
vina naša ni njena zgodovina. Vender pa posnemaj-
mo od nemških katoličanov njih odločnost in nepo-
pušljivost v katoliških načelih. Oni stojijo na izključ-
ljivo katoliških tleh. Ne zavezujejo se z ljudmi na-
sprotnih nazorov; ta zveza cepi katoliške moči, za-
vira vsako dosledno, vzajemno postopanje, in ne more
biti katoliški reši nego le na kvar.

Ako je edinstvo v katoliški ideji privedla nemške
katoličane do sijajne zmage, do svobode, koliko leže
bi pripeljala k zmagi nas, avstrijske katoličane. Mi
nismo v Avstriji politična stranka, ampak gospodarji
v lastni hiši. Da bi so tega gospodarstva le zavedali!
Da bi se zavedali svojega sorodstva in bratstva v ka-
toliški ideji, v tisti ideji, ki je stvarila Avstrijo, ki jo
je vstani edina ohraniti!

Toda idejo to zadržuje, da ne more podreti,
naša popustljivost in nerazumljiva spravljalnost z libe-
ralci. V imenu ljubega miru redimo v nedrži stru-

LISTEK.

Krvavo stegno v trinajstih poglavjih.

Osmo poglavje. Kako zna krvavo stegno ljudi
loviti, tudi ženske. Ženska emancipacija.

Da razširi in ohrani svoje kraljestvo, si priza-
deva krvavo stegno vedno dobiti novih učencev. Pred
vsem se ozira po mladini. Tudi masoni vedo, kaj po-
meni: Kdor ima mladino za-se, tega je prihodnost.
Zatorej je opominal Adam Weishaupt svoje ljudi:
„Na mlade pazite pred vsem. Zato nastavite kar je
mogoče po šolah naše brate. Ti vplivajo potem na
mlade dijake in jim vcepijo naše nauke, ter jih vzgo-
jujejo v našem duhu. Tako bomo napolnili počasi vse
javne službe s svojimi ljudmi. Najzanesljivejši osta-
nejo tisti, kateri so se pridobili vže v nežni mla-
dosti“. Vže na gimnazijah se mora začeti; in če bi
bilo mogoče katerega takih poslati celo bogoslovje
študirat; enega samega duhovnika vloviti zda več ka-
ker tisoč drugih; ker ta razširja potem mej ljudstvom,
ki ga časti kakor pol boga, kraljestvo krvavega ste-
gna. Tam na Ogerakem se krvavo stegno hvali kar
očitno; dijaki se nič ne bojijo zapisovati se v njegovo
bratovščino. Pa tudi pravijo, da se je krvavo stegno
vže proslavljalo v šoli.

Menihovi pa in drugih redovnikov bi krvavo stegno
ne hotelo nikdar, tudi če bi se ponujali; jezuitov se
ogiblje kakor same kuge. Tudi kraljev in knezov ne

sprejema kaj rado; k večjemu jih pripelje do veže, v
svetišče svojih skrivnosti jih ne vpelje nikdar; ker ta
bi jim moralo razodeti masekaj, kar bi jim ne dopa-
dalo. Vedeti moramo namreč, da po nauku masonskem
so enaki vsi ljudje. Izviren greh pa obstoji v tem, da
je obveljala moj ljudmi razlika stanov in se je začelo
ločiti mej višimi in podložnimi. Mi pa (namreč kr-
vavo stegno) moramo skrbeti, da na svetu izgine ta raz-
lika; zato treba vse više, pred vsem kralje in kneze
odpraviti z lepa ali z grda, kakor boljše kaže. Tako te-
daj. Ni čudno potem takem, da ta evangelij ne more
dopasti kraljem in cesarjem.

Pa tudi ženske snubijo masoni. „Po ženskah —
tako učijo — se dá na svetu največ opraviti. Da se
tem prikradejo v srce in jih pridobijo, morajo skr-
beti masoni. Privabi se jih najlaže, ako se obuja v
njih nečimernost, radovednost, pohotnost, ako se jih
skuša raztrešati. Ženske imajo v svoji oblasti velik
del sveta“.

Takih žensk ne manjka posebno na Ruskem.
Čudne babe so to. Pravijo jim nihilistkinje. Prve re-
volucionarke so. Takim je malenkost oborožiti se z
revolverjem in vstreliti tega ali onega državnega
vradnika. Tudi proti carju samemu bi se zarotile.

Pa tudi študirane bi bile rada. Če bi prišel kdo
od nas v Rusijo na katero visoko šolo, našel bi po
učilnicah, kako sedijo take nežne stvarice in poslu-
šajo visoko učenost. Menijo namreč, da imajo tudi
one nič manj kot možje pravico do doktorstva. Dok-
torice bi bile rade, zdravnice, filozofice in kar je še
takih — io. Bog nas varuj doktorjev v ženskem krilu!
Vbogi bolniki, ki bi jih zdravila medicinka! Kdaj bi
se izblebetala pri bolniku! In pa Bog vé, kako dolge

recepte bi spisavala! Kaj pa še, ko bi jim odprli
vrata do odvetništva. Ženske odvetnice! Potem bi se
gotovo vsaka pravda zavlekla za sto let; in ne našli
bi na sveta pisarjev, da bi vse zapisali. Pa tudi nove
stenografije bi bilo treba, veliko krajše od sedanje,
ker noben brzovlak ne more dohiteti ženskega jezika.

Pa — psst! nevarno je govoriti o ženskem je-
ziku. Še se spominjamo nearečnega Hodulje, ki je bil
lani nekoliko preprost — povedal jo je po svoje, ne-
kateri so hoteli reči — prerobato! Skričal je ves
ženski epol po Slovenskem, in vzdignila se je križar-
ska vojska nad nedolžnega Hoduljo. Še zdaj ne mo-
rejo zabiti krvoločneža, ki bi rad prirezaval ženske
jezike!

Pa ker smo vže pri ženski učenosti, pripomni-
mo, da so ondan tudi čeke Eye poslane na državni
zbor prošnjo, naj bi tudi njim dali na vaučilnišče, češ,
tudi one bi bile rade — doktorice; kuhati, šivati pa
pestovati so se vže naveličale. Bomo videli, kaj po-
rekó gospoda na Dunaji. Kar je Mladošehov, smo pre-
pričani, da bi vže jutro dali svojim učenjakinjam in
umetnicam doktorski klebuk.

Vse to, kar smo govorili o učenosti in doktor-
stvu in drugih novih pravicah ženskih, se pravi po
novem — emancipacija žensk. Ta je ena prvih po-
glavij v katekizmu krvavega stegna. Bog je sicer re-
kel v paradiži Evi, da bo podložna možu; in sv.
apostelj učil: ženska naj molči v zboru; toda vedeti
moramo, da kar je Bog rekel, bi krvavo stegno rado
prereklo. Možja bi podvrglo ženi, nji bi odvezalo in
zdaljšalo jezik, možja ga pa zavezalo. Oho!! Sploh
vse kar je Bog naredil, bi rado prenavedilo, prekuc-
nilo vse.

peno kačo. Zatorej ne priborimo katoliški ideji nikjer popolnega priznanja: ne v slovetu, ne v šoli, ne v politiki. Bresnačelno polovičarstvo, ki podaja desnico Bugu, levico pa hudobni ta je bolezen, za katero boleha naše javno življenje, za katero hira Avstrija.

Katoliška ideja je izvir in Boga, je kakor Bog vsemogočna; ne potrebuje podpore od liberalcev. V sebi nosi moč, smago, vstajenje!

Katoličani, ako ne bomo po vzgledu nemških junakov bojevali brez nenaravnih zaveznikov, bomo tudi brez zaveznikov sijajno zmagali!

„Združeni kristijani“

na Dunaji se pripravljajo na volitve v mestno starešinstvo. Pač lepo je videti, kako raste od leta do leta njih moč, kako čedalje bolj prodirajo zdrava krščanska načela v krogih nižjih in srednjih stanov. Nikjer ni Jud tako mogočen in bogat kakor na Dunaji. Liberalizem, ki se je po l. 1868 razveljaval v Avstriji, je dal Izraelu pristo roko in, ker je sam potreboval denarja, s njim se zavezal. Judje so začeli z raznimi špekulacijami in vsega cesarstva denar napeljavati v svoje žepe, sidati si palače, bankrotirati. Kdor ima pa denar, vlada svet. Tako tudi Dunajski Judje. Zasedli so lepe številne sedeže v mestnem starešinstvu, pokupili ali pa novo ustanovili si časnike, društva, in druga podjetja.

Najbolj je pa čutil judovski pritisk pošten rokodelce in mali obrtniki. Judovski ogromni kapital tlači kakor mōra in zadušuje rokodelstvo in obrt. Judje vse prekipijo, iščejo si slabih, stradalajočih delavcev, katerih dobijo za dober kup; seveda po zmnoženosti delavcev so tudi njih izdelki; a Jud ana tudi piškavi, ničvredni robí dati zunanji lik, ki slepi. Tako vasiljuje svoje blago navidezno dobro, za niže cene, in odjemljejo poštenim rokodelcem zaslužek. Bog vé, koliko tisoč so jih vže spravili na beraško palico! In ni je tako hitro oblasti, kateri bi se posrečilo Judom priti do živga. Njih koža je opolzla, da se prav lahko izmuznejo.

Dunajčanje so sprevideli, kako resnično je: Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal. Pomoči in rešitve iščejo v volitvah, dobro vedoč, da brž kakor dobi Dunajski glava (starešinstvo) drugo pamet, in bo začela misliti bolj kristijansko, ne bo tudi Judom šlo več tako gladko. Vsako leto, ko se dopolnjuje število mestnih starešin, se vname hud boj med Dunajčani stare kornike in mej Judi pa njih privrženci. Judje sicer kričijo, lažejo in obrekujejo, kar se dá, pa nihče jim ne verjame več. Odgospodarili so. Leto za letom jih kristijani potiskajo iz mestne hiše; in ako pojde tako dalje, bodo v malo letih vkazovali v domači hiši oni, ne pa judovski Abrahami in Izaki...

Mi pa menimo, da bi se morali tudi po družih mestih „kristijani“ proti Judom zediniti po vzgledu Dunajskih. Kar je Jud vganjal na Dunaji, isto hoče vganjati tudi drugje. Njegov kapital združen se slepivniški podjetji spodkopava povsod zaslužek obrtniku in rokodelcu ter ga tira v budo. Z obleko, z obuvanjem, s suknom nas bodo kmalu preskrbovali le Judje; vina meščani kmalu ne bodo pili drugega, kakor iz

judovskih kleti. Da ne govorimo o denarji; prišel bo gotovo še čas, ko bo morala Evropa svojim bankovcem na čelo vtisniti judovski „tetragramaton“.

Pa ni še zadosti. S poštenim rokodelcem in meščanom trpi ob enem tudi kmet na dečeli. Ako nima meščan zaslužka, ne more tudi odjemati kmeta vina iz drugih pridelkov. Na nestrane neposrednih kupcev pride o bendimi Jud na dečelo in pokupi vino po ceni, kakor sam hoče. In to je vzrok, da naš kmet ne more zadnjih let ničesar več prodati, ako noče zavreči za ceno, katere se mora aramovati. Jud nas tlači povsod.

Judje se pa vgnezdijo pred vsem po tistih mestih, kjer sedijo v starešinstvu liberalci. Naravno. Liberalci, kateri nima vere, hoče živati nebesa na tej zemlji; za to mora imeti denarja, denar pa ima Jud; glej tedaj — naravna zveza! Jud posojuje, liberalci živijo, in da se Judu ne zameti, daje mu vso prostost. Kuj mar liberalcu na stradalajoč ljudstvo!

Da, združiti bi se morali povsod „kristijani“ pri volitvah v mestna starešinstva. Tu ne smemo delati razlike med narodnostmi. Enega nasprotnika imamo vsi, kateri nam škoduje vsem brez razločka. Z mestom trpi dečela...

Bog vé, ko se nam bodo oznanile volitve v mestno starešinstvo, ali bomo Goriški „kristijani“ vže spet roke križem držali, tako da ne bomo postavili še lastnih kandidatov, kakor da bi volitve ne zadevale nas, ampak Kitajce? Ali pa bo vže spet samrzel naše „kristijanstvo“ v lodu mejnarodne mržnje, kakor da bi katoličan katoličanu ne bil bliži in sorodniši nego Italijan Italijanu, Slovenec Slovencu? Jojmenje, „združeni kristijani“, kje ste?!

„Unio catholica“.

Trdno dajmo se skleniti,
Sluga pravo moč rodi.
Vse lahko bo nam storiti
Ako združimo moči!

Preverjen, da je potrebno vsekako pa koristno, ako člani enega in istega stanu glede svojih gospodarstvenih koristij skupno postopajo, ustanovil se je odbor katoličanov, ki si je popolnoma nesebično stavil nalogo, da na polji gospodarstveno prevažnega zavarovalstva, osnuje zavod ter tako v tej stroki brani in pospešuje koristi katoličanov.

Zasleduje to nalogo pridobil je za napravo takega zavoda odbor dovolenje od slavne vlade, ter zavodu dal trdko „Unio catholica“.

Poslovni delokrog društva je s posebnim ozirom na zavarovalne potrebe cerkva in samostanov, sicer pa tudi glede vdeležbe katoličanov sploh v pravih natančno označen. Zavod je na podlagi vzajemnosti opirajoča se družba za zavarovanje proti ognju in toči, ter škodam pri zvonovih, katera bi se napravila valed razpoka ali preloma. V zavarovanje se vsprejemajo le zvonovi katoliških cerkva in kakor rečeno proti razpoku in prelomu ali kacemu drugemu poškodovanju, katero bi se pri zvonu bodisi na kakoršnikoli način, kakor tudi pri bitji ure ali valed poloma očra i. t. d. pripetilo.

Društvo je nadalje opravičeno, da varuje svoje člane, v njihovih koristih, če treba tudi s posredovanjem v odškodovalnih in drugih terjevalnih zadevah pri zavarovalnih poslih, sklenjenih z drugimi zavarovalnicami, to pa posebno pri takih zavarovalnih načinih, ki niso v lastnem delokrogu društva. Tudi prevzema zavod za slednje imenovalne načine, posredovanja.

Vzajemnost je podlaga zavarovalnega opravičstva, ki obstoji v tem, da veliko število udeležencev, daje v blagajno vloge ali vplačuje premije, koje zadostujejo, da se posameznikom, katere je nesreča zadela, povrne škoda. Tekom časa se je kapital in špekulacija polastila zavarovalnega posla, osnovele so se delniške družbe, katere dobivajo več zavarovalnih vlog, nego je treba in si tako pridobivajo velika dobička, koje si delničarji med seboj delé.

Pri „Unio catholica“, koja je oprta na vzajemnost, je preko izdatkov preostajajoči znesek dohodkov last zavarovancev, namreč društvenih članov.

Vsaokletni zavarovancem pripadajoči dobiček je v smislu pravil z vsakim računskim zaključkom med zavarovance za razdeliti.

Varnosti za izpolnjevanje prevzetih dolžnosti ima društvo nedvomljivo zadosti, kajti ne glede na neusahljiva sredstva, katera ima vzajemnost udeležencev sama ob sebe za posledico, na razpolaganje bodo zavodu tudi ona sredstva, katera mora provzročiti previdno poslovanje in verh tega jamči solidarno vsako zavarovanje ne le „Unio catholica“ sama temuč tudi še 6 družih na podlagi vzajemnosti ustanovljenih prvih avstrijskih zavarovalnic in sicer:

- a) o. kr. priv. vzajemna zavarovalnica na Dunaji,
- b) gornjo avstrijska vzajemna zavarovalnica v Lincu,
- c) o. kr. priv. moravsko-šlezka vzajemna zavarovalnica v Brnu,
- d) vzajemna zavarovalnica v Krakovu
- e) vzajemna zavarovalnica „Slavija“ v Pragi in

f) vzajemna zavarovalnica „Transylvania“ v Lvovu. Kot začetni varnostni oziroma ustanovni zaklad je po pravilih določen znesek od fl. 300.000.

Poroštvo za vsako prevzeto zavarovanje pri „Unio catholica“ je tedaj tako veliko, s kakoršnim se nobeno delniško društvo v Avstriji ponašati ne more in zato zamore ta zavod tudi zavarovanja vsake visokosti sprejemati.

Na čelu društva so odlični katoličani in dični cerkveni dostojanstveniki, katerimi ne gre za dobičkarije, temuč za sveto katoliško stvar, namreč, da tudi katoličani na gospodarskem polju se razvijati pričnemo in pogodbe, koje smo sedaj z najhujši sovražniki svete cerkve sklepali, razrušimo, ter se trdno oklenemo katoliškega zavoda.

Gospod B. A. Egger kanonik in urednik „Correspondenz-Blatta“ za avstrijsko duhovščino, piše v imenovanem listu od 5. svedana t. l. str. 3 odločno za „Unio catholica“ ter pravi, da naj bi noben katoliški duhovnik zavarovanja s kakem delniškim zavodom ne ponovil, temuč vsak naj pristopi k „Unio catholica“, kajti v nasprotji polnili bi mi še v bodoče žepe naših nasprotnikov.

Dandanes je bolj nego kedaj potrebno, da se za svoje gospodarstvene stvari brigamo, da skupno pomagamo pri delu, ki se je pričelo v prid katoličanov, kajti drugače bodemo podrejeni ostalim razmeram, ki so škodljive našem gnotnemu in socialnemu blagu.

Z ustanovo „Unio catholica“ hoče se le dobro doseti, s združenimi moči se bo posrečilo pripomoči do napredka gospodarstvenih razmer katoliških sovrnikov.

Pripomnimo še, da se bo po določenih pravil porabil del vsakoletnega čistega dobička za dobru delne in človekoljubne namene.

Katoličanje, obračajmo se tedaj v zavarovalnih zadevah do našega zavoda, podpirajmo ga z vso odločnostjo, v prid katoliške stvari in tudi v lastno korist.

Za slovenske pokrajne je „Unio catholica“ osnovala glavni zastop v Ljubljani, ter vodstvo izročila gospodu Josip Prosenču v Ljubljani, na katerega naj se blagovoli v zavarovalnih zadevah obračati.

Politični razgled.

Zadnjikrat smo pisali na tem mestu, da bi bilo bolje, ako bi konservativni nemški poslanci svojo pozicijo nasproti ministerstvu zaradi šolskega vprašanja toliko časa vstavili, dokler ne zvedo, kako stališče zavzemajo v tem tako važnem, pa težkem vprašanji škofje, ki kot pravi in naravni voditelji katoliškega prebivalstva gotovo najbolj vedo, kako mora biti šola osnovana, da bode katoličanom vgajala. In res so škofje, še predno je bilo pričakovati, naznanili svoje zahteve, zadevajoče preosnovno sedanje ljudske šole. Dne 12. t. m. je v šolski komisiji gospodske zbornice prečital kardinal in knez nadškof praški grof Schönborn izjavo glede verske šole, katero sta podpisala tudi knezoškofa graški in ljubljanski. V tej izjavi zahtevajo škofje to le: 1. Javne ljudske šole naj se vrvnajo tako, da bode katolikom mogoče je obiskovati redno, ne da bi bili namešani z otroci drugih veroizpovedanj. 2. Na katoliških javnih ljudskih šolah naj bodo vsi učitelji katoličani, ki so si na katoliških učiteljskih pridobili sposobnost učiti katoliški veronauk. 3. Pri nameščevanju učiteljev na katoliških javnih šolah naj bi imeli organi katoliške cerkve toliko vpliva, da se morejo prepričati in zagotoviti, da je prosivec tudi sposoben. 4. Pouk v krščanskem nanku naj se razširi po sodelovanji učiteljevem. Ostali pouk, učni načrti, knjige in učila naj se tako vrede, da ne bode v spodtiko katoliškim otrokom, temveč da so v soglasji s katoliškim značajem šole. 5. Glede na nadzorovanje ljudskih šol in učiteljskih pripravnic je treba dati organom katoliške cerkve priliko, da morejo varovati in pospeševati njihov verski značaj. Konečno so podpisani škofje še izjavili, da so, ne da bi se spuščali v politična razpravljanja, pripravljani o svojih zahtevah razpravljati z merodajnimi faktori. Komaj so škofje oddali to izjavo, se oglasi naučni minister in pravi: „Ker so to izjavo oddali prečastiti škofje ne le kot člani gosposke zbornice, temveč v imenu vseh avstrijskih škofov, kateri morajo skrbeti za verske koristi katoliškega prebivalstva, in ker mora vlada resno in temeljito pretresti to izjavo, bodem

poročal o nji ministerskemu svetu in skušal dobiti primerne sklepe." Kako velikega pomena je ta škofvska izjava, se razvidi iz tega, da jo vže skoz teden dni sem razpravljajo časniki vseh političnih barv. Katoliški listi se je vsele, in pozdravljajo jo s srcem vsi pravi katoličani, ker se nadejajo, da bode mogočno vplivala na vgodno rešitev šolskega vprašanja; liberalni listi jo tudi pretresevajo, pa v nasprotnem duhu, ter pravijo, da je neizvršljiva in škofvske zahteve brez radikalne premembe cele vstave neizvedljive.

Kar zadene nas Slovence, smo prepričani, da velika večina Slovencev se škofi vred tudi želi versko šolo; ali ker se nam je še posebe boriti za obstanek svoje narodnosti, zato se nadejamo, da bodo nasi drž. poslanci o svojem času zraven verske zahtevali tudi narodno ljudsko šolo.

Drž. zbor je dovolil ministerstvu pobiranje davkov do konca maja, ker se ni nadejati, da bode veliko prej rešen v obeh zbornicah državni proračun; sprejela se je v tretjem branji tudi postava o odškodovanji nedolžno obsojenih. V proračunskem odseku je poročal glavni poročevavec dr. Kathrein o proračunu za l. 1890. Skupni stroški znašajo 545,771.700 gld., dohodki pa 547,368.704 gld., tedaj preostanka čez poldrugi milijon.

Novo ogersko ministerstvo je sestavljeno tako, kakor smo zadnjič omenili; predsednik mu je grof Szapary, ki je ob ednem prevzel tudi ministerstvo za notranje zadeve; izstopil je s Tisza vred tudi grof Teleki, mesto njega pa vstopil grof Bethlen kot poljedelski minister. V ponedeljek se je novo ministerstvo predstavilo drž. zboru, in pri tej priliki je grof Szapary izjavil, da hoče novo ministerstvo ohraniti s takrajlitavsko polovico dobre razmere, podpirati dosedanje zunanjo politiko, vtrditi zvezo z Hrvatsko, da ga pa nikakor ni volja premeniti domovinske postave, kakor je bil obljubil Tisza, katera obljuba ga je stala portfeli.

**

Bismarck tedaj res gre. Zadnje vesti pravijo, da je vže dal svojo ostavko in da jo je cesar tudi sprejel; z očetom je hotel odstopiti tudi njegov sin Herbert, ki je državni tajnik in bil zadnji čas svojemu očetu desna roka, ali cesar njegove ostavke ni hotel sprejeti.

Berlinska konferenca je začela v soboto svoje delovanje, predseduje jej pruski trgovinski minister baron Berlepsch, seje so vsak dan in posvetovanja se vrše v francoskem jeziku. Nemški cesar se je bil obrnil tudi do sv. Očeta papeža s prošnjo, da naj bi ga tudi on podpiral pri rešitvi tega tako težkega delavskega vprašanja; sv. Oče ga je zagotovil svoje pomoči.

Tudi na Francoskem so imeli pretekli teden ministersko krizo; to sicer tam ni nič nenavadnega, ker imajo republiko; kupčijska pogodba s Turčijo je bila dala povod interpelaciji v zbornici, in pri glasovanji je vdobilo ministerstvo nezaupnico, zato je dalo tudi svojo ostavko. Predsednik novemu ministerstvu je Freycinet. Nekateri listi so hoteli odposlati do predsednika republike peticije, da naj bi pomilostil Orleanskega princa, ali ko je princ za to zvedel, je koj poslal nekemu prijatelju pismo, v katerem prosi svoje prijatelje, da naj besede „pomilostjenje“ niti ne izgovorijo, ker njemu je ječa manj trda, kakor pa prognanstvo, ker, če je tudi v ječi, more venderle bivati na francoskih tleh.

Domače in razne vesti.

Dr. E. Angerer, pomočni škof dunajskega nadškofa, bode v prihodnjem konzistoriju imenovan od sv. Očeta za nadškofa radi njegovih zaslug za dunajsko škofijo. —

V. č. g. Jos. Bajec, vodja v pri gluhozemih, je te dni nevarno zbolel.

Vitez dr. Tonkli je zopet nabral na Dunaji 300 gld. in jih je izročil za slovensko dekliško šolo in otroški vrt. Hvala mu!

Desetletnico predsedovanja g. bar. Andreja Winkler-ja obhaja — pišejo zadnje „Novice“ — vsa dežela Kranjska z Ljubljano na čelu sijajno. Dne 17. t. m. zvečer priredil je gospodu jubilaru „Ljubljanski Sokol“ baklado, čitalniški pevci pa podoknico. Mej petjem podala sta se načelnika obeh društev k gospodu predsedniku čestitat mu v imenu društev. Danes dne 18. marca podajo se vsakovratni vradi in avtonomni zastopniki. Brzobjavni in pismenih čestitek pričelo je dohajati vže v ponedeljek, danes dohajajo tudi naznanila, deloma pa deputacije občin z dežele, katere so gospodu jubilaru imenovali za častnega občana. V četrtek dne 20. t. m. popoldne ob 2. priredijo deželni odbor in pa zastopniki občinskih predstavnikov in vse dežele v gostilni pri „Slonu“ gospodu jubilaru na čast obed, za kateri so se oglasili vže župani iz vseh okrajev dežele.

Slovensko katoliško-politično društvo v Ljubljani poslalo je gospodski zbornici peticijo, v kateri prosi versko šolo na podlagi materinega jezika.

Število letošnjih „avstrijsko-ogerskih“ romarjev v sv. deželo znaša 20. Ti so se zbrali dne 12 t. m. na Reki v „Hôtel Deak“. Za predsednika so si izbrali pred. g. A. Jagatiča, častnega kanonika iz Serajeva. Dne 13. so o najlepšem vremenu odpluli z Reke na parniku c. kr. Lloyd „Ceres“.

Nedeljski počitek. V Trstu prišla je od pret. nedelje v veljavo postava, vsled katere se zdržijo tiskarski stavci nedeljskega dela. Dola se morajo vzdržati 24 ur in sicer ali od polnoči mej soboto in nedeljo do nedelje do polnoči, ali pa od 6. ure zjutraj v nedeljo do 6. ure v ponedeljek. Tržaški dnevniki tedaj ne bodo izhajali več dan nedelje. Želoti bi bilo, da bi veljala tudi pri nas ta postava, toda ne le pri tiskarjih ampak pri vseh rokodelcih in trgovcih. Ako bodemo vstrajno tirjali in se držali po besedah let. pastirskega lista, pridemo gotovo do zaželenega cilja.

Tujoov v Gorici je letos v obilnem številu, kajti vsi glavni hoteli so jih polni in vse sobe po hotelih so oddane. Marec, april in maj so v Gorici kaj prijetni in ni čuda, da ima tuja, bogata gospoda za to dober vkus, saj pri njej je leto za letom „danes tukaj, jutri tam“.

Nesreča. Pretečeni četrtek dne 13. t. m. skočil je mej Nabrežino in Prosekom železnični čuvaj Jožef Prek iz Ljubljane tako nesrečno iz železničnega vlaka, da je prišel pod vlak, kateri mu je zdrobil obe nogi. Nesrečneža odnesli so v tržaško bolnišnico.

Nepoznat gluhomutec. V Gorici našli so te dni gluhomuteca, o katerem se ne ve, kdo je in od kod je. Po zunanosti soditi ima okolu 10 let. Dokler se ne zve v njegovi domovini, se ga preskrbuje v tukajšni sirotišnici.

Norišnica. V nedeljo je bila v Trstu prva seja gleda skupne norišnice za celo Primorsko. Predsedoval je c. kr. namestnik vit. Binaldini. Istro sta zastopala poslanca Campitelli in Cleva, Trst Dompieri in Luzzatto, Gorica pa Verzejnassi.

Tuk. protestantska nemška šola je nehala podučevati, a ne vsled pomanjkanja učencev ampak radi odpovedi letnih 2000 gl., katere je dajal „Schulverein“. Nesnaravno je tudi bilo, da so se vzgojevali katoliški otroci pri protestantih.

Porotnih obravnav nismo imeli v tej sezoni, ker nismo imeli takih zločinov. Dobro znamenje!!

Nona. Laduenca, hripa, nona in mogoče še kaj se šlihi vsak dan. Te čudne bolezni se kažejo zdaj v tem zdaj v drugem kotu. Sedaj govore časniki o neki novi bolezni, kateri pravijo nona. Bolezen je neki zelo grozna in začne s hudim nahodom, na to sledi dolgo spanje, iz katerega se jih mnogo več nezbudi. Do zdaj se pojavlja na Italijanskem v Bresolji in, kaker hočejo nekateri listi, tudi v Slavoniji.

„Corriera“ št. 32 od 15. t. m. je bila zasadena radi članka „Societa operaia ed indebite gerenze.“

Nesrečna družina je pač družina Velikonja v Stračicah pri Gorici. V 18 mesecih je pomrlo pet članov iz te družine: mati, ki se je vtopila, 46 let stara; stara mati, 71 let; dva sina: eden 3½, drugi 23 let star, slednjič 6. t. m. še oče, 44 let star. Zastopil je eno omoženo hčer in tri male otroke, katere je k sebi vzela hči pokojnika.

Znane petardovce, o katerih smo vže parkrat govorili, pripeljali so v sredo 12. t. m. v Gradsko, da dostanejo zaslužen kazni.

Agrenjev Slavjanski imeniten ruski pevec napravil je s svojo družbo mnogo koncertov na Dunaji, v Pešti, v Trstu, v Ljubljani in v Zagrebu. Vsi listi

se jako laskavo izražajo o petju. Nek list nam je jako zameril, da nismo bili pričnojci v Trstu. Toda mislimo si slučaj, da bi nas bili zagledali v gledališči, gotovo bi bili morali teči!

„Slovenski Narod“, kateri je pred meseci prisegel na geslo: „vse za vero, dom in cesarja“, piše mej drugim o škofovski izjavi gleda verske šole tako-le: „Velika večina javnega mnenja izreka se proti izjavi škofov, večina jedina je v tem, da so zahtevane točke brez radikalne premembe vstave neizvedljive, a da bode škofovski „pronunciamento“ razdrobil desnice železni obroč. To bode nekda njen jedini vpeh.“ — Liberalci ostanejo — liberalci, tudi na Slovenskem, in kdor sklepa z njimi kompromise, se sam — kompromitira.

„Brus“ piše v 5. št. sledeče: „V Mahničah so pa zares nekateri gospodje močno zaljubljeni. Izredni zbor v naši Čitalnici, na katerem se je z ogromno večino izključila stara „Soča“, špil jim je tako silno v kosti, da so gg. kanoniki dr. Čebašek, prof. Marn, dr. Kulavic, dr. Semen in katehet Gnerda izstopili iz Čitalnice. S tem korakom izjavili so, da so solidarni z Mahničem, da tudi oni smatrajo narodna društva, torej tudi Čitalnico za veleizdajsko. Hvala na tem naklonu.“

Učiteljski Tovariš ima v 6. št. dopis iz Gorice, kateri govori ob enem zborovanji učiteljskega društva za goriški okraj, dne 6. junja. Mej drugim pravi dopisnik: „Med posebnimi predlogi omenjamo samo onega o zadevi stare „Soče“ napadov na šolo in učiteljstvo. Sklenilo se je, naj odbor stori potrebno, da se taki napadi ne bodo ponavljali. O tem prihodnjič.“

Nova knjiga. Službovnik (Dienst Reglement) za cesarsko in kraljevo vojsko. Tretji del. Pehota in lovska četa. Poslov. in sal. And. Komel pl. Sočeban. Ljubljana 1890.

„Unio catholica“

vzajemni zavod za zavarovanje škod na Dunaji, I. Bäckerstrasse 14.

konoseljovan vsled ministrske naredbe z dnem 23. februarja 1889.

Zavod zavaruje:

Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po požaru, streli in eksploziji — za taka zavarovanja jamčijo solidarno prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. Vsled zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „UNIO“ zavarovanja v največji vrednosti sklopiti in dajati na podlagi te zveze svojim zavarovancem največjo varnost. Vsakoletni prebitok razdelil se bode med zavarovance.

Zavod vpeljal je tudi novo, doslej še ne poznato stroko zavarovanja, namreč:

Zavarovanje cerkvenih zvonov proti preloemu ali razpoku. V to stroko spadajo one škode, katere niso nasledki požara, temveč ki nastanejo vsled drugih katerihkoli slučajev. K vdeležbi v tej zavarovalni stroki vabijo se vsi prečastiti cerkveni predstojalci.

Tudi posreduje zavod pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje za življenje in proti nezgodam.

Vprašanja gleda zavarovanj blagovolijo naj se podpisane glavnemu zastopu ali pa okrajnim gospodom zastopnikom depozitirati.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, katere se naj pismeno ali ustno pri podpisnem glavnem zastopu oglašajo. Za Gorico imenovali smo gospoda M. Koriča našim zastopnikom.

Ljubljana, meseca februarja 1890.

Glavni zastop zavoda „UNIO CATHOLICA“ v Ljubljani

za Kranjsko, Spodnje-Štajarsko in Primorsko.

JOSIP PROSENC.

NAZNANILO.

Podpisani šteje si v čast glavnemu občinstvu naznaniti, da je odprl v tukajšnjem mestu novo barvarijo. V barvanje sprejema se preja in tkanina toliko volnena kakor tudi drugovratna.

Zagotavlja točno in dobro izvršitev po tako nizkih cenah, kakor nobeden drug.

Sprejema naročila in dela na željo tudi na domu naročnikov.

Jakob Clede,
Via Ascoli št. 27.

